

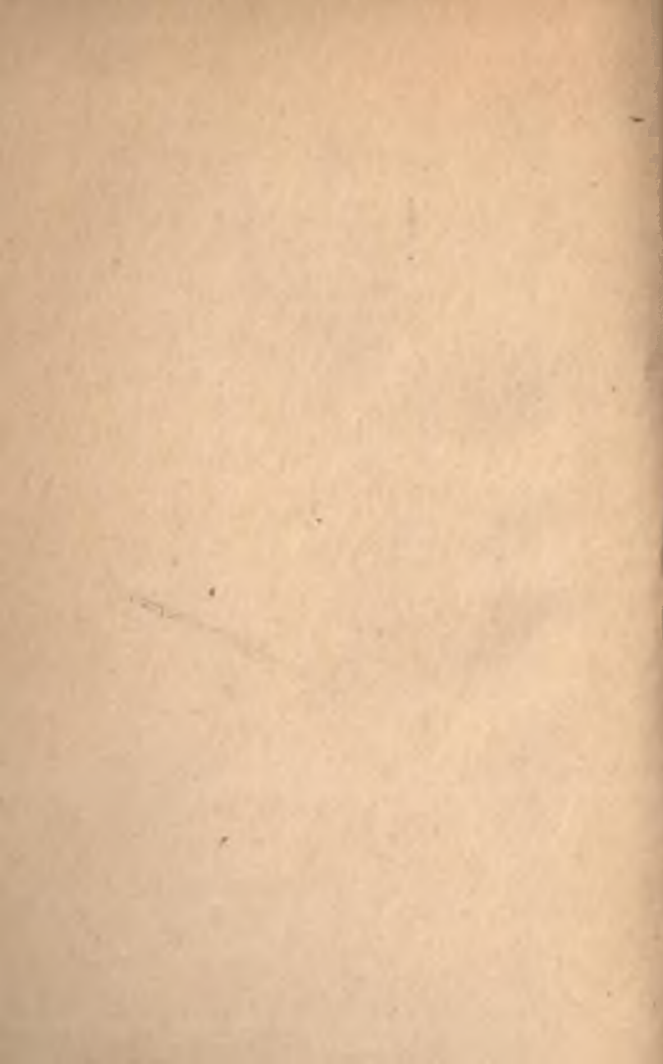
46.9

E 53

EMEN IREK QURTYNB
ASRAV BOJYNÇF
INSTRUKTSIJA

1938 s.

0.3.

МІН ІРЕК ҚУРТЫНЪ АСРАҢВОЈЪНҘА

ІNSTRUKTSIJA

Сімферопол'
1938 ғ.

11014
11010
47-08
47-07

170.0
53

SSSR ТХК „GLAVŞOLK“
Qыт Respublika Kontorasъ

1938 Т. 11 493

ИМЕН ИРЕК QURТЫНЪ ASRAV BOJЪNÇA

INSTRUKTSIJA

И. Гаспралы адына
къырымтатар
джумхуриет
кытапханеси

Simferopol'
1938 s.

SSSR ТХК „GLAVŞOLK“
Qrým Respublika Kontorasъ

İMEN İPEK QURTЪNЪ ASRAV BOЉNÇA

INSTRUKTSIJA

К И Н Г А И М Е Е Т

	В перепл. слиз. соедин. формат.	Таблиц	Карт	Иллюстр.	Служебн. №№	№№ слизка в порядковнѣ	1970 г.
					и	1240 1893	

16/1-20000

и

Tasdiq etem.
SSSR TXK Glavşolknın Nac.
A. Poveţjev

25 janvar 1938 s.

1938 senesi emen ipek qurtъ grenasъnıń
inkubatsijasъnıń otkeryv voյnça

INSTRUKSIJA

(I. Grenasъnıń inkubatsijasъ)

1. Grenasъnıń inkubatsijasъ icsyn qыздығыр ve yaxşы havalandırmaq tumkyn olqan jatыq, quru vinalar ajыrmaq kerek. 1000 gram grena icsyn 25-30 kv. metr. hesavnen mejdanıyq ajыrғыр.

Grenasъnıń inkubatsijasъ icsyn vına kolhoz grenasъnıń almazdan evel 10 kunden kecke qaldırmaq ajыrғыр. Vına pusrlikten ve tozdan temizlenmege, aqlanmaq, 4%-li formalin rastvorinen dezinfeksija etilyvge borçlu.

Inkubatornıń aşaqьda kosterilgen inventar ve materiallardan kediklendirilmek kerek:

- a) grenanen korovkalarnы qojuv icyn 1000 gram grenaqa 4 5 kv. metr mejdanlyqta stollar,
- b) psixrometr ve psixometrikij tablitsa,
- v) termometr;
- g) qaz ve papi qanatlarы;
- d) 1000 gram grenanы jerleřtiryv icyn 20 japraq hesavnen korovkalarnың tyvine teřmege (acыq tyste) kaqыt,
- ı) sekatorlar,
- z) taze japraqların saqlamaq icyn savut,
- z) lampa, qorqa, spirtki, tavuretka,

2. Binanen beraber vytyн inventar dezinfektsija etilmege borçlu.

Dezinfektsija icyn 9-10 litr suvqa bir litr 40⁰/₀-li formalni aлыны, inkubatorijniң 25-30 kv. metr mejdanlyqına 2 litr formalin kiter. Dezinfektsija etilmezden evel vına qыздыrluvqa borçlu ve 13-20⁰ tselsinen temperaturasы olmaq kerek.

Dezinfektsija etilgen soң vınanың pençerelerdeki ve qарыlardaki aralarы тыqатылып bir sutka tutылып. Bundan soң inkubatsijaqa vaşlamazdan evel vına 2-3 kun jaxşы havalandырылып.

Dezinfektsija protivogaz kijip ja da сылаты qan marl'a vajлар өtkerilir.

3. Grena acыq vulunqan kaqыt korovkalar-

qada tükylir. 25x-30 sm. wujykliginde korowkaqada 50 gram grena qojulır.

4. Korowkalar stollarnıń ortasına qojulır. Stolnıń kenarlarında kenligi 15 sm. eksik olmaqan woş qalqan jolaqlar qaldırılır. Stollar- nıñ öjle jerleştirmeliki, grenaqada kuneşniń doq- ru şawleleri tuşmesin.

5. Grenanıń inkubatsijası kecken winanıń emperaturası inkubatsija waqtında tselsinen 23⁰ eksik ve 25⁰ soq olmamalır. Dımlıq 65-75⁰/₁₀₀ ol- malır. Kerek olqan temperatura sowalar jaqıw tutulır. Inkubatorijede sılatılqan cuvallar asır dımlıqlı juksel'tmek, havalandıırıp ve sowalar- nı jaqır dımlıqlı eksiltmek mumkun olır.

Her 2-3 saatte bir inkubatorij havalandıırılır.

6. Tırtırlar sıqmazdan evel sııldı işitilir. Tırtırlarnıń massovij sıqış razvedciklerniń rejda olqanı nıń 2-3-nçi kuni waşlar. Tırtırlar sava saat 4-ten waşlap sıqar ve kunduz saat 11-ge qadar devam eter.

7. Birinçi devirde tırtırlar qara ve waşlar qave tyste olır topnen tykciklernen örtılı wulınlır. Tırtırnıń wıjı—8 mm. ola.

8. Grenaqada jaş emen jıraqlar ve ufaq rı- tasıdlar qaradıır sıqқан tırtırlar emen rıtaq- larına awuştırlır.

9. Tırtırlar sıqқанlar nıñ pek hareket eter- ler ve etrafqa çajrarlar.

Etrafqa çajramalarǵnıń ogine kesmek icyn stolnıń korovkalardan voş bulunqan jolaqlarǵnıń kenarlarǵna ufaq emen pıtacıqlarǵnen set sekerler. Bu pıtacıqlarǵnıń sıqsa deniztirmek kerek ve olarqı kecken tırtırlarǵnı beslev snarjadlarǵna avuštırmalı.

10. Her kun sıqqa tırtırlar ajrǵ partıjalarǵnen beslenilir, qarǵstıyılmaqda izin berilmez.

11. Inkuvatsiya devam etken vytyń vaqıtta kunduzleri her 3 saatte bir temperatura ve dımıǵnıń denısyvi qajd etilir.

12. Inkuvatsiya bitken soq korovkalarǵnıń birinde vytyń grenanıń tiriltyv protsentini tajin etyv icyn tirilgen ve tirilmegen grenanı sajarlar.

13. Tırtırlarǵnıń sıquv tamamınen bitkenge qadar inkuvatsiya devam eter.

II. Beslev vinalarǵ

1. Baharde sıqarılqan tırtırlar birinçi eki jaşlarǵnda (vozrastlarǵnda) vinalarda besleniler.

2. Binalar jarıq, pençereleeri mumkyn olsa çenyrke ve çenyr kun doquşqa vaqımalı, daq ucastogına ve suv bulunqan jerlerge jaqın olmalılar.

3. Tırtırlarǵnı beslemek icyn vinanıń nej-

danlıq 1000 gram grenadan сыққан биринчи ve ekinчи jaста тыртырлар icyn 40 кв. метрден eксик olmamaқ керек.

4. Бытын jaстаки тыртырлар дақда beslenmege aйрым halda 1000 gram grenadan aлынған тыртырлар icyn olарның соң jaсларында 250-300 кв. метрден аз olmаған meјdanлық керек.

5. Тыртырларның beslemek icyn vина тырқы grenаның inkubatsijasы icyn hazыrlanған kivi hazыrlаныр.

III. Тыртырларның beslev

1. Биринчи ve ekinчи jaстаки тыртырлар vinalарда:

a) емен пытасықларның kecirmeк icyn delikle-ri vulуnған qарақлы tekne ve capcaqlарға qо-juлған емен пытасықларында;

в) cөлmeк vардаqlарға, çam vankлерге ve vaşqa savutларға qоjuлған емен пытасықларында beslenirler.

Teknelerni ең jaхшысы 40 sm. kenliginde ve vulуnған aқac materialыnen vaқлы olарақ 2 metrден соқ ve 1 metrден аз olmаған uzun-лықта hazыrlamaly. Tekneler icyn taxta quru ve qалынық 2,5 sm. (3 sm. qалып olmamaly), ol-maly, qарақ icyn ise daha da iңce taxta ja da fanera almaly. Tekneniң terenligi 20 sm. ol-maly. Qараqlар сықы тыхланмақ ve her 10 sm.

qaraqnyň kenligi woýnça 0,8 sm. diametrinde (birinçi ve ekinçi iaştakiler icyn) 1 sýra arasy bulunmaq kerek ve ekinçi sýranyn arasy, 2,5 sm. diametrinde olmaq kerek.

E inçi jaştan başlap aqac perilalar kullanmaq mumkyn. Perilalaryň juksekligi 1 metr ve uzunluqy 2 metr jarylyr. Binanyň wujykligine kore başqa uzunluqta perilalardan fajdalanmaq mumkyn.

Bina icyn perilalar jengil tipte aqac rejkalardan awuştırmasy mumkyn olqandaj jarylyr ve 2 stojkaqa pektilir. Juqary (garizontal') reyka divarlarynyň juqary başyna aşaqy (gorizontal') reyka stojkalarynyň ortasyna poldan jarym metr qaldyrylyr pektilir.

Havada ja da qaqa tywinde beslergende awuştırlyqan stojkalar jerge urulqan 1,5 metрге qadar jukseklkte adij qazyqlarynen deniştirile bilir.

2 Emen ipek qurtly tırtıjarynyň 5 vozrasty (jaşy) ve qlıf deniştiriyvi olır.

1-nçi vozrast qararnen 4-8 kun devam eter.

1-nçi qlıf taşlav 2 " " "

2-nçi vozrast qararnen 4-7 " " "

2-nçi qlıf taşlav 2 " " "

3-nçi vozrast qararnen 5-9 " " "

3-nçi qlıf taşlav 2-3 " " "

4-nçi vozrast qararnen 5-9 " " "

4-nçi qlıf taşlav 2-3 " " "

5-nçi voзраст qararnen 8-4 .

Birinçi kun cыqqan tыrtыrlarның sarыluvъ 10-15 kunge uzar. Bytyn veslev vaqıtynың devamъ, sarыluvънъ da hesaplaqanda, veslev şartlarына kore 44-70 kun eter.

3. Grenadan cыqqan tыrtыrlar haman suv buluqan savutlarqа qojulqan emen pыtasъqlarына avuştırылыrlar. Teknelerde pыtasъclar her araqа qojulmaj da bir dane aralar qojulyr (voqlarъ qarатылыrlar)

4. 1-nçi ve 2-nçi jaştaki (vozrastның) vesle-mek icyn emen pытcыqlarъ 40-60 sm. uzunluqында kesilirler.

5. 1-nçi ve 2-nçi vozrasttaki tыrtыrlarның etrafqа çajramalarының ogini almaq maqsadyнen tыrtыrlarqа verilmezden evel emen pыtasъqlarынъ japraqlarъ esas ve jan öymlerinde 7-8 төpe japraqlarъ qaldырыр qalqanlarъ qorарылыр.

6 Japraqlar aşalyр bitken sajer, l'akin 3 kunde bir kereden sijrek olmajuvnen, pыtasъqlar deniştirilirler.

7. Savutlardaki suv jemni deniştiriyvnen bir vaqıtta deniştirilir.

8 Tыjnaq ve tuzlu suvnen fajdalanmaq tav-sije etilmez.

9. Teknelerdeki jem zapas tekne ja da qar-aq jadyнen deniştirilir. Baştа deniştirilecek teknelerniң aşalyр bitken pыtasъqlarынъ ystine

taze japaqlı ufaq ırtasqlar qojulır. Tırtırlar taze ırtasqlarqa kecken soñ bu ırtasqlar zapas voş teknege avuştırlar. Aşalır bitken ırtasqlardan avuştıran tırtırların, ırtasqların tırtırlarınen beraber sekatornen kesip jañ jemge avuştırmıq kerek.

Tırtırlar tranşejde ve perilalarda beslengen-de, jem kene de aşalın ırtasqlarqa tazeleri qaratalır ve avuştıranların ise ırtasqlarınen kesip, zapas periladaki ve tranşejdeki taze jemge avuştırlar.

10. Tuşken tırtırların etrafqa çajramaların icyn beslev snarjadın etrafına her vaqıt taze japaqlı ırtasqlardan set cekilmek kerek.

11. Beslev icyn qullanılın tekne, bankler, vardaqlar ve sair kibi savutlar 5 künde bir kereden sırek olmaıvnen edinip juvulmaq kerek.

12. Aşalır bitken eski ırtasqlar, deñştirilgen soñ, beslev vinasına jañ ucastokta toplanır ve diqqatnen kozden kecirilgen, aşalın ırtasqlarqa taze japaqlar örtip qalın tırtırlar toplanın soñ beslev territorijasından sıqarılır. Tırtırlarda xastalq bulunsa, eski ırtasqlar kozden kecirilgen soñ jayırlar.

1%. Uzunlıq 40-60 sm. olın 3-4 ırtasqlan ibaret buketlerdeki tırtırların saıvı vı-

rinçi eki vozrastlarında 200 daneni kecmemek kerek.

14. Juqlağan (qlıf deniştirgen) tırtırlar al-
ğan vazijetleri (pozalar) vojnça dut ipek
qurtından ajırlar. Teniniñ og qısmı (vaş
ve birinçi kokuz segmentleri) içeri kireler. Bir
soq saat kecken soñ (juqıñnı vaşından) eski
vaş kozge sarpaşaq klvi vçudından ajırlar.

15. Qlıf deniştirici ve jañ qlıf deniştirgen
tırtırların her devirde elnen tutmaq olmaz.
Pek kerek olqanda jalıñız 3-nçl vozrasttan
vaşlap tırtırların elnen tutmaq mümkün olır.
Birinçi ve ekinçi jaştaki (vozrasttaki) etrafqa
çajrağan tırtırların qaz ve papij qanatlarınen
toplap avuşturmaq tavsiye olur.

16. Qlıf deniştirip ekinçi jaşqa kecken tırtırlar jeşil tyske kireler, vaşlar ise acıq tyste olur. Bu tysni vytyñ vaqıt saqlarlar, renkleri acıq jeşil' tysten qoju jeşil tyske qadar çeşitli olur. 3 çl jaştan teniniñ janlarında dylber kok tyste noqtacıqlar pejda olırlar, vazı tırlılarda ise 4-nçl jaştan vaşlap 2, kimerde ise 4 sıra kımış ja altın renkte jıltıravuq pejda ola. Bu jıltıravuq kimer tırtırlarda sarılağanqa qadar saqlanı.

17. 3-nçl jaştan vaşlap tırtırlar, qaide olaraq, daqda doqırudan-doqıru emen cegerlerinde beslenirler.

Emen pic əsymlikləri tırtırlar səqarılmaздan evel instruksija № 8 muçivi küp evel hazırlanmaq kerek.

3-nçi ve 4-nçi jaştaki tırtırların cegerlerde beslegende, olar cegerlerde qlıf deñistirıv bitkenge qadar qalaçaqlar 5-çi jaştan vaşlar ise sarıluvlar bitkenge qadar qalaçaqlar hesabqa alınpır qujulırlar. Cegerlerge qojulaçaq tırtırların norması cegerlerniñ quvetine kore her rajonın xususijeti hesabqa alınpır tajin etilir.

Cegerlerden tuşken vytyñ saqlam tırtırlar toplanıp jañ vaştan cegerlege qujulırlar.

b) Perila tekne ve tranşejler qullanıvnen asıq mejdanlıqlarda ve qaqralarda beslenirler.

18. 3 ve 4-nçi jaştaki tırtırlar mejdanlıqlarda, qaqralarda ve vinalarda 1-nçi ve 2-inçi jaştaki tırtırların beslegende qullanılqan snarjadlarda beslenilirler.

19. Tırtırların snarjadlarda beslengende jaxş japraqlanqan ve japraqlar küf ve tot xastalıqların ve daq zijankarların xaraplanmaq pıtasıqların fajdalanmal.

Japraqlar samırlanqan pıtasıqların küp evel jaxş juvılmaj vermege musaade etilmej.

20. 3-4-çi ve 5-nçi jaştaki tırtırların perilalarda, teknelerde ve tranşejlerde beslegende

emen pьtasьqlarь japraqьrь aşalьp vitken sa-
jьn, l'akin eki kunde bir kereden sijrek olma-
juvnen, deñiştirilirler. Pьtasьqlarьnь deñiştiriv
nizamь tьrqь birinçi eki jaşta 6 dane ve 5-nçi
jaşta 300-350 dane tьrtьr qojulьr.

Beslev vaqtьnda əsamaj artta qalqan vytyн
tьrtьrlar jemni deñiştirigende xususij partijalar-
qa ajьrьrlar

22. Qıf taşlaqan vaqьtta jem deñiştirimege
izin verilmez Tьrtьrlarьnь 90% ujanqau soñ
jemni deñiştirmek mumkьn.

23. Cegerlerde beslegende aşalqan pьtaqlar-
dan tьrtьrlar aşalьp vitken cegerlerge taze jap-
raqlar ɵtilip avuşьrьrlar. Aşalьp vitken pьta-
sьqlardan taze japraqlarqa kecmegen tьrtьrlar
vu pьtasьqlarьnь tьrtьrlarьnen veraver kesip
aluv jolьnen jañь cegerge avuşьrьrlar.

24 Daqda, acıq mejdantьqlarda ve qaqralar
astьnda beslemek mumkьn olmaqan ajьm hal-
larda tьrtьrlarьnь binalarda beslemek mumkьn

III. Ekinçi kere beslevniñ xususijetleri.

1 Ekinçi kere beslev icyn grenanьnь inkuba-
tsijasь qaide olaraq binalarda ɵtkerilir.

Baharde beslev icyn grenanьnь inkubatsija
şartlarь va nizamь ekinçi kere beslev icyn de
saqlanьla.

lukuatorijnñ temperaturasьnь 24 25⁰ tьşy-

ryv, daha da taldə vinalar secyv jolyne ve daha da jukse dymlyq (25-80%) tutuvnen elde etilir.

2. Tьrtьrlar ekinçi jaştan vaşlar cegerlerde ve aсьq meјdançalarqə ja da qəqra tyvine qojulqan snarjadlrdə veslenirler.

3. Tьrtьrlarнь birinçi jaştan vaşlar tabii şartlarьnda marl'a muftalar—qalpaqlar qullanьr veslemek mumkyn olьr.

4. Tьrtьrlar birinçi jaştə snarjadlarda jaş jəpraqlarьnen veslenirler.

Jaş jəpraq, tьrtьrlar cьqmadan 2 həftə evel cegerlerden jəpraqlarь qorəruv jolyne hazьrlanьr.

5. Ekinçi ker veslegende snarjadlardaki jem her kun deyiştirilir.

IV. Jem hazьrlav

1. Emen rьtasьqlarь emen daqlarьнь eksplotatsija etyv vojnça aselet instruksijada kosterilgeni kivi kesilirler

2. Her vaqьt taze řu arada kesilgen jem verilmege hoçlu.

3. Tьrtьrlar veslengen vina jəxşь havalandьryla ise tьrtьrlarqə zarar vermej sьlaq jəpraq verile bilinir.

4. Kesilgen emen rьtaqlarь suvqə qojulqan halda salqьn yerlerde saqlanьlyrlar.

5. Bir sutkadan evel kesilgen pьtасьqlarньн japraqьnen beslemege izim verilmez.

6. Beslev icyn her vaqьt kunnin soьnda hazьrlanьan zapas taze japraqnen tьrtьrlar temin etilmelidir.

V. Qozaqqa kiryv, qozalarnь saqlav ve teslim etyv

1. Qozalarnьн sarьluvь 4-nçi qlyf taşlavньн 10-14-nçi kuni vaşlar. Tьrtьrlar sarьluvdan evel асьq tyske kire ve аşamaj vaşlajlar.

2. Tьrtьrlar 2-3 japraqь bir jerge cekip emen pьtасьqlarьnda qozaqqa varььrlar.

3. Tьrtьrlar qozaqqa kirgen devirde etrafqa pek daqьlalar, vunьn icyn eger oiar daqda beslenmej iseler, beslev icyn qullanьlqan savutlarnьн etrafьna pьtaqlar qojmaq kerek.

4. Massavij sarьluv vaqьtında daha qozaqqa kirmegen tьrtьrlar sajlanььr ve ajrь olaraq beslenirler.

Әsip letişken tьrtьrlar sarьluv arfesinde ajrь partijalarqa аььььrlar.

5. Baharde beslengende qozalarnь sarьlmaqda vaşlaqanьньн 7-8-nçi kuline, ekinçi kere beslengende 9-10-nçi kuline toplamaq mumkyn.

6. Qozalarnь olarnьн асьvьь turqan pьtасьqlarnь kesyv jolьnen toplarlar, bundan soь olarnь japraqlardan temizlerler.

7. Qozalardı ıstinden sdorı temizlenmez.

8. Her 3-4 kun icinde sarıldıqlar ajrı ola-raq sortlarqa ajrıdır.

Qozalar eki grıppıqa ajrıdır: normal' ve brak Sarılır bitmeyen carlar, muskardinnen xasta, pek erteselengen, qıjış-qıncır ve ekisi bir Jerde jarışq qozalar brak saılır. Bytın qalqan qozalar normal' saılır.

9. Toplanqan ve sortlarqa ajrıdqan qozalar satır aluv punktlarına teslim etkenge qadar stell'azlarda ve polkalarda bir qat ıajratılır saılır.

10. Ekinçi beslevden alıdqan qozalar Tsel'sinen 18° jukse olmaqan temperaturada, talıda bulunqan binalarda saılır.

11. Temperatura 18°-den aşaq tışkende acıq havada beslengen tırtırlar sarıluv vaqtında qızdırıldıq binalarqa avıştırılır ve temperatura 22 23° tutılır.

12. Qozaların satır aluv punktlarına ufaq korzinkalarnen ja da hava almaq icin divarlarında delikleri bulunqan jaşiklarnen savalar ve aqşamlar alır ketmek kerek.

VI. Emen ipek qurtunı zıjankarlar ve olarnen kureş careleri

1. Tışta serbest beslegende tırtırların esas zıjatı emen ipek qurtın esas dışman ol-

қан қушлар тарабындан телеф етилгенлериндendir.

2. Емен иpek қуртының тьртьрларьнь телеф еткен қушларнен ең эффектив куреş caresi тьртьрлар весленген cegerlernи ақас кarkasларқа тьртьрлықан сық валық авунен, ja да мар'анен өртмektir.

4. Қушларнь қорқузmaq icyn қорқытьцьлар қojульр

5. Қьмырсқаларнен куреşув icyn емен теклерине тьртьр kleji жақылақан halқалар вақлапьр. Bitken (tlja) хагапланқан емен cegerлерине тьртьрлар қojmaqа izin берилmez, cynki вөjле cegerлерге қьмырсқалар даha да соқ huçum етелер.

6. Қьмырсқа жуваларьнь телеф етуv icyn асет қарьсьық қуллапьр. Бу қарьсьық ашақыда кosterилгени киви hazьрланьр: бир қорқақа 2-3 stakan ььнқан сув төкьлир, 30-40 gram саvун қojульр. сув рьтасьықлардан hazьрланқан spirt-кеcikнен қарьстььрльр; вундан соң бир stakan керосин қojульр ve қорқань сувнен toldьрьр қарьстььрувнь devam етерлер. Бир жувань қajip етмек icyn бу қарьсьықтан 8-10 stakan керек ольр.

7. Тьртьрларнь емен cegerлерине қojmazдан евел cegerlernи edinip silkмек ve олардан тыşкен вьтын zijанкарларнь телеф етмек керек.

3. Баşқа zijанкарларнен (jьланлар, kesertki,

взыдавув ve ilax.) kureşyv icyn birinçi nev bette № 8 instruksijada kosterilgen, quru te-reklerni, cyryk kytyklerni, topraqqa tijgen aş-aqь pьtasьqlarнь telef etyv, vytyн otlarнь qajip etyv, cegerlerniң etrafьndaki topraqнь jьmşatuv kivi tedbirler ötkerilyvge borçlu. Вильппен bir vaqьtta mejdanqа сьqарьlqan jьlan, kesertke, daq kijikleriniң juvalarь da telef etilirler. Sьcanlar ve sьcavullarнен kureşte qarqanlar ve olarнь zeherlegen maddeler (mьşşak, sьcavul zeheri ve sair.) qullanьlyr.

VII. Emen ipek qurtьnyң xastalьqlarь ve aldьn alьp kureşuv careleri

1. Jaңlyş vaquv, zijade sьqlьq, osal jem ölylik degen xastalьqqa sever ola. Bu xastalьqqa vyjuk tьrtьrlar (4-ve 5-nci jaşta) tutulalar. Xasta tьrtьr aşavнь toxtata ici kete vaşlaj, teniniң elastikligi qajip ola, tьrtьrlar jerge tyşeler ja da jalaңçь ajaqlarьnen pьtasьqlarqа jarpьşьr vaşlarь aşaqь sallanьp qalalar. Tьrtьrlar cyrymege vaşlarь tez qararalar ve fena doqu-lar.

2. Suvuq, dьm hava ja da artqac sьşlьq sa-rylьq pejda olmasьna jardьm ete. Sarylьqqa tutulqanda tьrtьrlarньң segmentleri pek qalьn-laşalar, terisi jьltьravuq renk ala, patlaj ve icinden vьlaşьq-bejaz tyste şingenlik aqa.

3. Dьmlьq artqac olsa muskardin pejda ola: muskardinnen xasta tьrtьrlar ařamaıllar, pek tez ufaqlařa qoju gyl'tyske kireler. esetleri pek qattьlařa ve 2-3 kunden son bejaz ɵlyknen qaplanalar.

4. Pevrin asavalьqtan kecken xastalьqtьr. Pevrinnen xasta tьrtьrlar 3 ve 4-ni jaşlarda vařlatьnьn qaralьqьnen ajerьrlar. Bu qaralьq mannaı qьsmьnьn janlarьndan ajrap vaşlar. Qıf taşlaqan son qaralьq qajip ola ve javaş-javaş ɵz tyvine kete. Vařьndaki qaralьqtan vaşqa tenini eřit qьsmılarьnda qara lekeler pejda ola vileler Pevrinni asta tьrtьrlar ɵsyvde artta qalalar.

5. Instruksijanen uıqun olaraq doqru vaqıvnen ɵylik ve sarьlqьnьn ogine kesmek mumkyn. Qurulьq muskardin xastalьqьnьn ajramasьnь zaşflata. Koveleklerni analiz etyv ve xastalardan alьnqan grenanь telef etyv asavalьq pevringe tutuluvdan azat ete bilir.

6. Kolхозlarqa veslemek icyn jalьnьz mikroskopnen vaqьlqan koveleklerden alьnqan grena hazьrlav maqsadьnen kolхозlarda qozalar qaldьruv qattь surette jasaq etile.

Xastalьqlar pejda olsa, vytyн xasta tьrtьrlarнь toplamaq ve eski pьtaqlarнен beraberine olarнь jaqmaq kerek. Xastalьq al'ametleri bulınmaqan tьrtьrlarнь taze japraq, qojulqan

jaңь beslev snarjadlarǵna ve onь jaңь jerge ja da vına avuştırmaǵь, xasta tьrtьrlarǵь vaquvǵь saqlamlarǵь vaquvnen al'aqasь olmaǵın ajrь adamlarǵa havale etmeli. Xasta tьrtьrlardan voşaqan snarjadlarǵь dezinfeksiya jarmaq kerek. Vına ve qaqrа tyvinde xastalanǵan tьrtьrlarǵь pekityv usullarǵьndan en jaxşьsь olarǵь daǵda emen cegerlerine avuştırıvdyr.

Xastalьqlar cegerlerde veslengende rejda olsa, xasta tьrtьrlar car-savik toplanьr ve jaqьlьrlar. Xastalьq al'ametleri olmaǵan tьrtьrlar ajrь turǵan jaңь cegerge avuştırьlьrlar. Xasta tьrtьrlardan voşalǵan cegerler şu jьlnьd beslev fondьndan sьqarьlьrlar.

7. Xastalьq rejda olǵanьnen irekcilik voյьnça agronom saqьlьr.

Emen terekleri ucastoklarǵь ajьruv

(Tasdiq etem: SSSR Topraq İşleri Xalq Komissarьnьǵь, muav. CUVIKOV)

Emen ipek qurtьnь beslev icyn çьjьmь ve jaşь voյьnça aşaqьdaki esas şartlarǵa kelişken ucastoklar tavij plantatsiya icyn ajьrьlьr:

a) Mumkyn olǵanь qadar ucastokda jalьnъz emen terekleri, ja da 60% eksik olmaǵan miqdarda emen terekleri olmaǵь, bu soj ucastoklar

vulunmasa emen terekleri olmalı, bu soj ucastoklar vulunmasa emen terekler az protsent teşkil' etsede ajırmaqın izin verilir.

v) Adij emenden vaşqa ruşistıj emen, oturuç jemişli emen, ve il'ax. kivi vaşqa çeşit emenler rast kelingen Sırt Kavkaz, Zakavkazija, Qrım, Kuvvatı Ukrainanı sarır alqan zonalarda adij emen terekleri vulunqan ucastoklar ajırılmalı.

g) veslev muddetlerini daha da yaxş regullirlev maqsadınen tereklerini sajlamaq mumkun olqanda hem erte japraq acqan „jazıyq emenni“ hem de kec japraq acqan „qışlıyq emenni“ ystın kormek kerek.

d) ajırılqan ucastokda tereklerinin sıqlıqı 0,6 eksik olmamaqı vorçlu, l'akin her vaqıt daha da sıq olmasız isteklidir.

j) ucastokların sajlada, qara tırtı, tykly tırtı ve vaşqalar kivi zıjankarlarnen emen tereklerinin xatırlanqanların mejdanda sıqarmaq kerek. Ucastoklar son eki jıldı zıjankarlar ve xastalıqlarnen xatırlanqan olsalar: böjle ucastokların ajırmaqta cekinmek kerek.

z) jaş çehetinden ajırılacaq ucastoklar 1-7 jaşında vulunqan tereklerden ibaret olmalı. Bu halda jaş tereklerinin mejdanlıqı veslevni 4-5 jıl temin etmeli.

2. Ајрылган участокның турған јери ашақь
daki esas şartlarqa cevap vermeli:

a) Sajlamaq mumkyn olqanda, daqınyñ umum
massivinden izolirlengen участокларны ыstyn
kormeli.

в) Sajlamaq mumkyn olqan rajonlarda учас-
токның турған јериниñ rel'јети соқ çар јерler бу-
lundırмақан, teren çыла ve özenler-
nen ајрылмақанлар ыstyn korilmeli.

в) Ајрылган участоклар beslev vazalarындан
kolhozның-совхозның тұрақ binalarындан 5 ki-
lometr uzaq bulunmajuvь istekli. Vaqıtlı тұрақ
jerleri (stanlar) quruv jolыnen beslevni teşkil'-
atlandırmaq mumkyn olqan şartlarda бу uzaq-
lıq zijade de ola vile;

г) eger участок respublika ve oblast ehmiyet-
li olqan jollarqa jaqın јерlerde bulunsa, 50
metrolıq qorcalav jolaqь qaldırılır.

3. Ајрылган участокларның вујykligi proiz-
vodstvo planларының zadaniјelerinen tajin etilir.
Cegerlerde beslev icyn ve pьtaqlarны kesyv
icyn eksplotatsija jıllarь 1-3 jь rahatlanuv-
nen nevetleşеçеgi hesapqa alınmalь;

а) ајрылган meјdanlıq bir-birinden 0,5 2 ki-
lometr uzaqlıqында bulunqan bir qac ufaq
участокlardan ivaret ola vile. Beslenileçек qurt-
ларның saјььna kore bir beslev xozajstvasьnyñ

umum mejdaniьqь 10-dan 20 gektarqa qadar olmaq kerek;

в) mejdaniьqlarнь hesaplaqanda şu orta ori-jentirovka malumatlarqa esaslanmalь: 100 ыr-тырнь beslemek icyn 5 klg. japraq kerek, 3 jaş-ыьq pic ɵsymlikten сыqqan cegernin japraq za-pasь 1,9 klg. musaviьdir, tereklerinин zajflanu-внь qorcalav maqsadьnen her cegernin vutyn japraq massasьньq 1/2 dan artqasь verilmemek kerek;

в) her ucastokda bir жылньq icinde jalьньz bir beslev baharde jь da tekrar beslev olmaqnen-ɵtkerilmege borьlu.

I. Emen terekleri ucastkalarньь eksploatatsijqa hazьrlav.

1. Beslev icyn ajьььqan daq ucastoklarь na-turada сыьььrlanuvqa, qazьqlarнен iшaretlenyvge ve iceriki situatsijasь ve kvartallarqa vɵlynyvi-ni kostergen plannen temin etjlyvge borьlu.

2. 1938 senesi beslemek icyn ajьььqan ucas-toktan 8-7 jaşьnda pic ɵsymlikten сыqqan jaş terekler kvartalь ajьььluvqa borьlu, tereklerinин juksekligi 2 metrden jukseк olmajuvь istekli. Ajьььqan ucastokньq mejdaniьqь 1938 senesi hьm bahar hem tekrar bestevni temin etmege

borçlu ve eki beslevniñ ajrý meýdanlyqlarda ötkerilecegi kozde tutulmalı.

Meýdanlyqlarň hesap etkende esas olaraq ucastoklar ajrýv voýbça instruksijada kosterilgen (§3, в пунктъ) orijentirovka malymatlar ve kontrol' cegerlerini sajuvdan ve ölcevden alyñan malymatlar alynyrlar.

3. Beslev icyn ajrylyñan kvartal kuzden ja da baharden şeýle hazýrlanýr:

a) vytyñ ucastok tyz sýzlyñ nişanlarnen (vizir) hem týtýrlarný, hem de tereklerini vaduv voýbça orijentirovka va ucot icyn kerek bir sýra hozajstvo kvartallarýna welyñir. Nişanlarnýñ (vizirlerniñ) doqru luş sýrttan çenyрке ve kun doquştan kun watyña olmasý istekli.

a) kvartallarnýñ wujykliğı 1 ga meýdanlyqta, ički vizirlerniñ kenliğı 0,7 sýñr vizirlerniñ kenliğı 1 metr ola. Ucastoktan araba joly kesse merkez vizirniñ kenliğini 2,5 metрге qadar sýqarmaqa mumkyn.

v) vizirlerniñ satýşan jerine waşlarýnda 4 pençerecik ojulñan kvartal qazýsýqlary qaqylyr. Her kvartalda naqqan pençerecikke şu kvartalnyñ nomeri jazylyr. Numerlevni gorizonta l' sýralarda sýrt-kunwaty koşeden kundoquşqa ve vertikal' sýralarda sýrttan çenyрке doqru ötkermeli. Qazýsýqlarnýñ wujykliğı, 0,5 metr jerge urulaçaqy ve 0,65 metr ystte qalaçaqy

kozde tutulub jukseligi 1,15 metr, juqarub vaşubnyñ diametri 8-10 sm. olmalub. Qazyşubqlarubnyñ qauqlarub arşubtaqau voşlu.

g) jerlerde xozajstvo kvartallarubnyñ şubnyrlarub vizirlerden vaş jollar, øzencikler, jylqalar kivi faşij şubnyrlarda ola vile.

4. Ucastkalarub kletkalarqau vølyv vitken soq olar şøjle hazubrlarublar:

a) ucastoktaki quru ptaqlar topolanub quru terekler ve pic øsymlik bermegen cyryk kutukler şubqarubub.

b) emen pic øsymlikleri cegerlerini şubqubşubtubqan olarqau keder vergen vaşqau şubnyş terekler ve cegerler kesilirler;

v) emen cegerlerinde zabubflaqan, az japraq bulunqan flisler hemde topraq ystine toqunqan pek alcaq filisler kesilirler;

g) turtubrlar veslengen cegerlerniñ tybindeki vytyñ otlar jumbşatuv jølynen qajub etilirler ve bu vaquv tedbiri vytyñ veslev devrinde devam eter.

d) pic øsymliklerden şubqan emen cegerleriniñ kutukler: vytyñ zijankarlardan temizlenirler;

e) turtubrlarub şubqarmazdan evel cegerler kozden kecirilirler ve olardaki zijankarlarubnyñ hepisini qajip etyv maqsadubnen olarub pek edinip silkerler.

z) turtubrlarubnyñ qarubnçalardan ve vaşqau zijan-

karlardan zəjətlənuv təhlykesi var isə cəgərnin kevdəsinə tutuq qışaqlar vəqlənyr.

z) tırtırlarınq filisten filiske avuşuv kuc olaqəq pek keniş cəgərlərnin filisleri tal pıta-syqlar yə da ipnən cəgərlərnə vəqləp filisleri biri-binə jəqləştərməq kerek, l'akin biri birinə zərar vərəqek qadər jəqləştərməməlyə.

5. Beslevge kerek filisler kesyv icyn ucastok-nyq əjry qısmıy əjrylyr ve bu ucastokda bes-lev ətkerilməz.

6. İmən ipək qırtıny beslev icyn təjinlən-gən daq ucastoklarında əşəqədaki nizamnən fəjdələnylyr:

a) eksploatatsiyanın 6 7 nci jylqə vitməsi həsəpə əlyərəq 2-nci jəşəndan vəşləp filislərnin bir qısmıny kesyv jolynən cəgərlərnə eksplo-atatsiə etməge vəşlərlər.

b) cəgərləri qərtəjəqən məjdənləqlər tutaş kutyk qaldırylyr kesilmək kerek;

v) bir jyllyq kiçik əsymlyk cəgərlərindən və-qıv jolynən təkrər beslev icyn filislərnin andə bir qısmıy kesilə bilir.

g) tutaş kesyv icyn fəjdələndən ucastok 2 3 jylqə rəhatlanmaq icyn vəqləlyr.

d) tırtırların cəgərlərgə təqsim etkəndə əşə-qədaki şərtlərnən jolvəşsilyq etmək kerek: cə-gərlerde besləgendə vıtyın jəprəq massənyın

jarısından artqacə aşalmamağa borçlu, çünki çox miqdarda jıpraq cəqsa cegerler örym vermezler ve ekinçi zıjankarlarnen, mantar xastalıqlarınen, qabuq voçeklerinen ve il'ax. xarapılana bilirlər.

7. Kelçək jılların tırtırların beslev icyn jem fondı temin etyv maqsadınen ve ucastokda jetışken ve qartajtmağa vaşlağan terekler bulunsa, vöjle terekler plan zadaniyelerinen uğun mejdanlıqlarda kesilip hazırlanmağa borçlu

8. Emen tereklerinen her tyrlı fajdalanı qanda (pıtaqların ve filislerni kesyp kutykler qaldırıp kesyv) pıyılan jerni sonından tegiz lev şartınen vaqsa pıcqların, sekatorlar vaqsa saqlarınullanır, valtaullanmaz.

Qoşma tamırların daha jaxşy ösvvi maqsadınen quvatına kelgen ve qartajqan tereklerinı kevdelerini mümkün olqan qadar toprağa jaqın kesilir. Terekler jaşartılqanda 0,5-1 metrge qadar juksekkikte kesmeli.

9. Eksploatatsija alınqan emen cegerleri terek canaqlarının topraqın jımşatuv, zıjankarlarnen küreş etyv jolınen vaqlırlar.

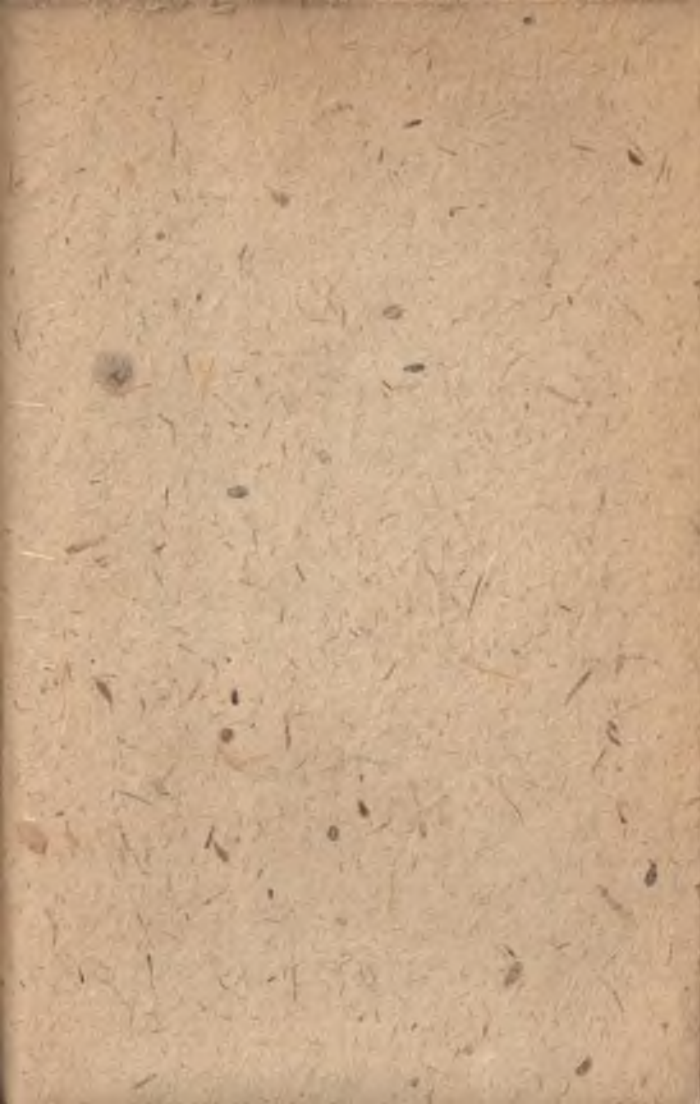
10. Tekrar beslevge vaşlamağa 15-20 kun qalqanda vytyj jıpraqların silip aluv jolınen tekrar beslemek icyn jaş jıpraq hazırlanır.

11. Cegerlerdeki eski japaqlar qoraylqan soq syqqan jaş japaq massasynıñ 25 protsent ten soq olmaqan miqdarından beslev icyn fajdalanılmaqqa izin verilir.

Tatarçaqa terçive etken E. Sejdametov.

MUNDIRIÇE

1. Grenanıñ inkubatsijası.
2. Beslev vinaları.
3. Ekinçi kere beslevniñ xususijetleri.
4. Jem hazırlav.
5. Qozaqqa kiryv, qozaların saqlav ve teslim etyv.
6. Emen ipek qurtıñız zıjankarları ve oların kureş careleri.
7. Emen ipek qurtıñız xastalıqları ve aldın alıp kureşyv careleri.
8. Emen terekleri ucastokları aıruv.
(SSSR TX Komissarıñız muavini tarafından tasdiq etilgen).
9. Emen terekleri ucastkalarıñız eksploatatsija hazırlav.

Бесплатно

L17338-

ОТДЕЛЕНИЕ АСИАТИЧЕСКОЕ

ПЕКИНСКАЯ

1905 г.

